

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland
De heer R. Vogel
Toernooiveld 1
6525 ED NIJMEGEN

Inlichtingen bij
Remco Reurink
telefoon 038 499 89 88
R.Reurink@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming – onderdeel soorten

Datum
12.02.2019
Kenmerk
2018/0464358
Pagina
1
Uw brief

Geachte heer Vogel,

U heeft, namens Sovon Vogelonderzoek Nederland, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 4 juli 2018² ontvangen. De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. U vraagt ontheffing aan vanwege het uitvoeren van vogelmonitoring, waarbij u verschillende onderzoeksmethoden inzet. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Uw kenmerk

Besluit

Zaaknummer
5012366

Wij verlenen u een ontheffing⁴ van verbodsbepalingen voor alle Nederlandse vogelsoorten als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid. Deze ontheffing heeft betrekking op het onder zich hebben en vervoeren van vogels⁵, in verband met het verzamelen van dode vogels voor de gehele provincie Overijssel (kadaveronderzoek). U verzamelt namelijk dode vogels in het kader van onderzoek naar vogelsterfte.

Wij verlenen u geen ontheffing van het verbod op het opzettelijk storen van vogels, omdat geen sprake is van het opzettelijk storen. Voor het uitvoeren van de onderstaande onderzoeksmethoden is geen ontheffing nodig. De opzet van deze onderzoeksmethoden leidt er niet toe dat vogels zodanig verstoord worden, dat sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. Het betreft de volgende onderzoeksmethoden waarvoor geen ontheffing noodzakelijk is:

- Bijzondere Soorten Project;
- Broedvogelmonitoring (BMP);
- Jaarrond tuintelling;
- Kolonievogels;
- Tellingen zeldzame broedvogels;
- Meetnet Agrarische Soorten (MAS);
- Meetnet Urbane Soorten (MUS);

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid van de Wnb.

² EDO-kenmerk 2018/0347425.

³ EDO-kenmerk 2018/0519776.

⁴ Op basis van art. 3.3, eerste lid van de Wnb.

⁵ In het kader van art. 3.2, lid 6 van de Wnb.

Bijlagen

Datum verzending

- Midwintertelling;
- Meetnet nestkaarten;
- PTT (Punt-Transect-Tellingen);
- Ringen/CES;
- Slaaplaatstelling;
- Trektellen;
- Vogelatlas/Live atlas;
- Watervogeltelling.

De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen) weergegeven.

De volgende stukken van de aanvraag maken onderdeel uit van de ontheffing:

- het aanvraagformulier van 4 juli 2018;
- notitie: 'Bijlage bij de generieke ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming ten behoeve van vogelmonitoring', van 23 januari 2018.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

2

Uw brief

Uw kenmerk

Deze ontheffing is geldig vanaf de eerste dag na het verzenden van onze beslissing tot en met 3 juli 2022.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag geen leges verschuldigd⁶.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met Remco Reurink, te bereiken tijdens kantooruren op nummer 038 499 89 88. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2018-002782 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Onderzoeksmethoden en kans op verbodsovertreding
Bijlage 4	Documentatie per onderzoeksmethode

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van alle Overijsselse gemeenten.

⁶ Belastingverordening Overijssel.

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 - 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

3

Uw brief

Uw kenmerk

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Moet u volgens voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag? Geeft u dan altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit. Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het meldpunt is bereikbaar via de telefoon onder nummer 038 425 24 23 of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor vaste medewerkers van de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of voor in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. Daarnaast mogen anderen dan de hiervoor genoemde (rechts)personen gebruik maken van deze ontheffing als de ontheffinghouder daar toestemming voor heeft gegeven of als de betreffende persoon beschikt over een tijdelijke machtiging, afgegeven door het Dutch Wildlife Health Centre. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. De ontheffinghouder dient ervoor te zorgen dat tijdens het gebruik van de ontheffing een afschrift van deze ontheffing tijdens het vervoer en onder zich hebben van dode vogels aanwezig is. Bijvoorbeeld door een (digitale) afschrift van de ontheffing of een SMS bericht van Sovon aan die vrijwilliger. Op verzoek van de bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren moet deze worden getoond.
3. Voorwaarde 2 geldt niet voor personen die beschikken over een tijdelijke machtiging afgegeven door het Dutch Wildlife Health Centre.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Voor deze wijzigingen moeten opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem voor overleg contact op met het meldpunt.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

4

Uw brief

Uw kenmerk

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	7
A1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	7
A1.1	Omschrijving en doelstelling van het project	7
A1.2	Onderzoeksmethoden waarvoor ontheffing wordt gevraagd	7
A1.3	Effectbeoordeling van de alle onderzoeksmethoden	9
A1.4	Periode	13
A1.5	Onderliggende documenten	13
A1.6	Aanvullende gegevens	14
A2	Bevoegdheid	14
A2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	14
A3	Procedure	14
A3.1	Overeenstemming andere provincie	14
A3.2	Adviesverzoek aan gemeente	14
A4	Toetsingskader soorten	14
A4.1	Wettelijke regels	14
A4.2	Provinciaal beleid	15
A4.2.1	Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur	15
A4.2.2	Beleidsregel Natuur Overijssel 2017	15
A4.2.3	Jaarrond beschermde vogelnesten	15
B	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	16
B1	Inhoudelijke beoordeling	16
B1.1	Toetsing effectbeoordeling en noodzaak van ontheffing van de onderzoeksmethoden	16
B1.2	Alternatieven voor de activiteiten	18
B1.2.1	Alternatievenafweging in de aanvraag	18
B1.2.2	Toetsing van de alternatievenafweging	18
B1.3	Wettelijk belang van de activiteiten	18

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

5

Uw brief

Uw kenmerk

B1.3.1	Motivatatie wettelijk belang in de aanvraag	18
B1.3.2	Toetsing aan wettelijk belang.....	19
B1.4	Beoordeling staat van instandhouding	19
B1.5	Toetsing aan overige vereisten.....	19
B1.6	Eindconclusie toetsing	20
B1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden	20
C	Slotconclusie	21
	BIJLAGE 3 – Onderzoeksmethoden en kans op verbodsovertreding.....	22
	BIJLAGE 4 – Documentatie per onderzoeksmethode.....	23

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

6

Uw brief

Uw kenmerk

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

A1.1 Omschrijving en doelstelling van het project

Sinds eind jaren zeventig coördineert Sovon Vogelonderzoek Nederland (hierna: Sovon) landelijke en provinciale vogelmeetnetten in opdracht van Rijk en provincies. Hierin participeren ongeveer 10.000 vrijwillige vogelwaarnemers. Bij de vogelmonitoring worden verschillende methoden ingezet, afhankelijk van de te beantwoorden beleidsvragen, de te monitoren soorten en de tijd van het jaar. Uitvoering vindt plaats in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring, onder aansturing van de WOT Natuur & Milieu, en wordt gefinancierd door het Ministerie van LNV en BII12.

In totaal gaat het om 16 verschillende onderzoeksmethoden. In bijlage 3 van dit besluit zijn deze methoden weergegeven. De vogelmonitoring draagt bij aan de volksgezondheid, de bescherming van flora en fauna en aan onderzoek- en onderwijsdoeleinden.

Het project wordt op landelijke schaal uitgevoerd. Daarom vraagt Sovon ontheffing aan in de provincie Overijssel, zodat ook daar vogelmonitoring uitgevoerd kan worden.

A1.2 Onderzoeksmethoden waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan vanwege het uitvoeren van 16 onderzoeksmethoden, zoals weergegeven in de tabel conform bijlage 3 van dit besluit. In deze tabel geeft u per onderzoeksmethode weer of verstoring kan optreden en of een overtreding van verbodsbepalingen aan de orde kan zijn.

Onderzoeksmethoden waar geen ontheffing voor nodig is

Volgens u zijn er voor 12 onderzoeksmethoden geen verbodsovertredingen te verwachten, omdat incidentele, onbedoelde lichte verstoring door u niet beschouwd wordt als verstoring. U vraagt hier (voor de zekerheid) wel ontheffing voor aan. Het betreft de volgende onderzoeksmethoden:

- Bijzondere Soorten Project;
- Broedvogelmonitoring (BMP);
- Jaarrond tuintelling;
- Tellingen zeldzame broedvogels;
- Meetnet Agrarische Soorten (MAS);
- Meetnet Urbane Soorten (MUS);
- Midwintertelling;
- PTT (Punt-Transect-Tellingen);
- Slaaplaatstelling;
- Trektellen;
- Vogelatlas/Live atlas;
- Watervogeltelling.

Het doel van deze onderzoeksmethoden heeft u verder niet onderbouwd in uw aanvraag. Op de website van Sovon zijn deze doelen echter wel beschreven. Voor een doelbeschrijving verwijzen wij dan ook naar de website van Sovon⁷.

⁷ <https://www.sovon.nl/nl/vogelstellen>, december 2018.

Onderzoeksmethoden waar mogelijk wel een ontheffing voor nodig kan zijn

Volgens u zijn er vier onderzoeksmethoden waarbij verbodsbepalingen van de Wnb mogelijk wel overtreden kunnen worden en waarbij dus een ontheffing nodig is of nodig kan zijn. Dit zijn de meetnetten Kolonievogels, Meetnet nestkaarten, Ringen/CES en Vogel- en zoogdiersterfte.

- Kolonievogels

Dit meetnet heeft ten doel om kolonievogels jaarlijks landsdekkend of met een grote steekproef te monitoren. Deze informatie is nodig voor 22 meetdoelen (uitgewerkte beleidsvragen).

De monitoring richt zich op aalscholver, blauwe reiger, purperreiger, grote en kleine zilverreiger, lepelaar, zwartkopmeeuw, kokmeeuw, stormmeeuw, zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw, grote stern, visdief, Noordse stern, dwergstern, zwarte Stern, oeverwaluw, huiswaluw en de roek.

- Meetnet nestkaarten

Dit meetnet richt zich op het verzamelen en analyseren van data over broedresultaten. Dit is een belangrijke parameter in de jaarcyclus van een vogelsoort. Samen met parameters als populatieomvang en overleving helpt het te begrijpen wat er met de populaties van een specifieke soort gebeurt en gaat gebeuren, en in welke fase van de levenscyclus zich eventueel problemen voordoen. Het Meetnet nestkaarten richt zich primair op de beantwoording van zes meetdoelen.

Van alle soorten zijn nestkaarten (doorgegeven nestgegevens) welkom, inclusief vogels in de eigen tuin en in nestkasten. Om de inspanningen enigszins te sturen zijn 43 soorten geselecteerd waarvan nestkaarten in het bijzonder gewenst zijn.

- Ringen / CES

Het ringen van vogels valt onder verantwoordelijkheid van het Vogeltrekstation (onderdeel van het Nederlands Instituut voor Ecologie). Het Vogeltrekstation en Sovon organiseren gezamenlijk het project 'Constant Effort Sites', ook wel aangeduid als Vaste Vangplaats-opstellingen. Gedurende een aantal dagen in het voorjaar en de zomer worden vogels gevangen en geringd in vaste opstellingen met mistnetten en met vaste onderzoeksinspanning. Onderzoekers meten en wegen de vogels om leeftijd, geslacht en conditie te bepalen, waarna ze de vogels ringen en weer loslaten.

In de periode 1994-2016 werden ruim 380.000 vogels gevangen binnen het project, verdeeld over tenminste 90 soorten.

Voor het uitvoeren van het onderdeel Ringen/CES is op 1 oktober 1994 een vergunning voor onbepaalde tijd verleend door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in het kader van de Vogelwet 1936. Alle CES-deelnemers beschikken over een ringvergunning die verstrekt is door het Vogeltrekstation. Deze vergunning blijft op grond van artikel 9.7 Wnb van kracht.

- Vogel- en zoogdiersterfte

Het verzamelen van meldingen van dode vogels geeft een indruk van de 'normale' patronen van sterfte. In welke periode van het jaar treedt vooral sterfte op? Zijn er verschillen tussen de soorten? Wat zijn de doodsoorzaken? Dit zorgt ervoor dat we tijdig opvallende sterfte kunnen signaleren. Een plotselinge verhoogde sterfte van vogels en zoogdieren kan een aanwijzing zijn voor een uitbraak van een bepaalde ziekte, in sommige gevallen kan deze ook bedreigend zijn voor de volksgezondheid.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

8

Uw brief

Uw kenmerk

In principe is informatie gewenst over alle soorten, met een duidelijk accent op soorten die een verhoogd risico op insleep of verspreiding van aviaire influenza met zich meebrengen. Deze lijst bevat vooral watervogels, en is gepubliceerd in het Beleidsdraaiboek Aviaire Influenza.

Voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 13, lid 1 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vervoeren, ter vervoer aanbieden, afleveren en onder zich hebben is aan Sovon ontheffing verleend voor de periode 25 september 2012 tot en met 24 september 2017. Sinds 1 januari 2014 werkt Sovon in dit project nauw samen met het DWHC, die als kerntaak onderzoek naar gezondheid onder wilde dieren heeft. Een belangrijk deel van de meldingen van dode vogels die via de Sovon-meldpagina worden gedaan, wordt sindsdien afgehandeld door het DWHC; waar het gaat om kadavers die geschikt zijn voor onderzoek, organiseert het DWHC de logistiek. Dat gebeurt onder de ontheffing van het DWHC met nummer FF/75A/2013/056 die geldig is tot 2 februari 2019. Het DWHC en Sovon hebben, samen met enkele andere organisaties die onderzoek verrichten naar dierziektes, in de afgelopen maanden verkend of er mogelijkheden zijn voor verlenging van de lopende (landelijke) ontheffingen, o.a. in gesprekken met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit spoor heeft echter niet tijdig tot resultaat geleid. Dat is voor Sovon reden om nu bij de provincies ontheffing aan te vragen.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

9

Het is de bedoeling dat verse dode vogels die Sovon-waarnemers tijdens een telling vinden, meenemen naar huis (dus vervoeren en onder zich houden). Vervolgens wordt de vogel opgehaald door een koeriersdienst die via DWHC of Sovon geregeld is.

Uw brief

Uw kenmerk

A1.3 Effectbeoordeling van de alle onderzoeksmethoden

In Sovon-handleidingen, telrichtlijnen en monitoringsprotocollen zijn regels beschreven om verstoring door waarnemers te beperken of te voorkomen. Deze zijn ook centraal raadpleegbaar⁸. Daarnaast moeten de waarnemers in veel gevallen ook een waarnemerscode aanvragen bij Sovon, voordat zij mogen tellen. Hiermee heeft Sovon redelijkerwijs de zekerheid dat de waarnemerscode (in samenhang met de handleiding/protocollen) borgt dat waarnemers zich houden aan de bepalingen. Er zijn voor elke onderzoeksmethode verschillende controlestappen of validatiestappen ingebouwd. Afwijkingen vallen meteen op, en met deze waarnemers wordt contact opgenomen. In de meerderheid van de gevallen wordt de monitoring uitgevoerd binnen of afgestemd met lokale vogelwerkgroepen. De sociale controle is groot. Iedereen zit er snel bovenop als monitoring leidt tot (een vermoeden van) verstoring of andere onnodige nadelige effecten voor vogels en hun leefgebieden. Sovon onderhoudt een uitgebreid communicatiekanaal met deze vogelwerkgroepen.

Onderzoeksmethoden die geen verstoring met zich meebrengen

Bij het uitvoeren van de volgende onderzoeksmethoden verwacht u dat geen verbodsovertredingen worden overtreden:

- Bijzondere Soorten Project;
- Broedvogelmonitoring (BMP);
- Jaarrond tuintelling;
- Tellingen zeldzame broedvogels;
- Meetnet Agrarische Soorten (MAS);
- Meetnet Urbane Soorten (MUS);
- Midwintertelling;
- PTT (Punt-Transect-Tellingen);
- Slaaplaatstelling;

⁸ <https://www.sovon.nl/tellen/handleidingen>, <https://www.sovon.nl/nl/vogelstellen> en <https://www.sovon.nl/nl/content/telrichtlijnen>

- Trektellen;
- Vogelatlas/Live atlas;
- Watervogeltelling.

Daarbij kan worden gedacht aan verstoring door wandelen, fietsen of verplaatsingen per boot. Het gaat daarbij om hetzelfde type verstoring als verstoring die wordt veroorzaakt door recreanten, zij het dat vogeltellers meer buiten wegen en paden treden. Anderzijds maken vogeltellers gebruik van optische apparatuur (telescoop, verrekijker) om de vogels op grotere afstand ongestoord te kunnen waarnemen en tellen. De standaard-monitoringactiviteit bestaat uit lopen en stoppen om vogels te tellen met verrekijker of telescoop, en deze te noteren of in te voeren op tablet via een speciaal daarvoor ontwikkelde mobiele applicatie (Avimap). Met dergelijke activiteiten worden volgens u geen verbodsbepalingen overtreden.

Onderzoeksmethoden die mogelijk enige verstoring met zich meebrengen.

- **Kolonievogels**

In de regel leiden nesttellingen tot verstoring. De vraag is in hoeverre deze verstoring het nestsucces negatief beïnvloedt. Het belangrijkste risico is verhoogde predatie (in meeuwenkolonies kunnen soms prederen op eieren of jongen van andere meeuwen of sterns). Bij kolonietellingen gaat het bovendien niet om nestcontroles maar om nesttellingen, die relatief snel verlopen. Substantiële verstoring is vooral te verwachten bij tellingen van nesten van meeuwen of sterns in grotere kolonies (in het Waddengebied lokaal ook grondkolonies van aalscholver en lepelaar). Die kans wordt beperkt door het in rustig maar gestaag tempo met meerdere personen in linie door de kolonie heen te lopen, waardoor de verstoring maar kortdurend is, of (bij grote kolonies) door uitvoering van een transect-telling, waarbij slechts een deel van de kolonie geteld en dus verstoord wordt.

Tegelijkertijd is die storing niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. De predatiekansen nemen immers niet meetbaar toe en de kans dat broedgevallen mislukken door ongunstige weersomstandigheden is nihil omdat dan geen nestcontroles mogen plaatsvinden. Daarmee is volgens u de 'vrijstelling' aan de orde zoals beschreven in artikel 3.1 5e lid van de Wnb (het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort). Het is wel zo sommige vogelsoorten zodanig kwetsbaar en/of zeldzaam zijn dat onverhoopte verstoring in ieder geval op regionaal niveau zou kunnen leiden tot tijdelijke negatieve gevolgen voor de beoogde veilige staat van instandhouding.

Beperken van de verstoring:

- Contact met Sovon is nodig als de waarnemer zich wil richten op (ernstig) bedreigde soorten van de Rode Lijst of soorten die verstoringgevoelig zijn. Nadere afspraken of instructies kunnen dan nodig zijn. Nadere afspraken of instructies (maatwerkoplossingen) kunnen dan nodig zijn. Bij kolonievogels kan bijvoorbeeld worden gedacht aan steekproeftellingen om verstoring te minimaliseren, of tellingen per boot (bij kolonievogels in moeras) om schade aan vegetaties te voorkomen.
- Op de website <https://www.sovon.nl/nl/kolonievogels> is aangegeven hoe de kans op verstoring zo veel mogelijk kan worden beperkt.

- **Meetnet nestkaarten**

In de regel leiden nestbezoeken tot verstoring. De vraag is in hoeverre deze verstoring het nestsucces negatief beïnvloedt. Het belangrijkste risico is verhoogde predatie. Voorbeelden hiervan zijn een gaai die op een zangvogelnest wordt geattendeerd door alarm als de nestonderzoeker nadert of een vos die een loopspoor in de hoge vegetatie volgt dat de waarnemer heeft veroorzaakt. Naar de gevolgen van nestcontroles op nestsucces is veel

Datum
12.02.2019
Kenmerk
2018/0464358
Pagina
10
Uw brief

Uw kenmerk

onderzoek gedaan. Ibáñez-álamo et al. (2012) vatten een groot aantal studies samen, met als hoofdconclusie dat nestcontroles door waarnemers gemiddeld genomen niet leiden tot een meetbaar hogere nestpredatie. In sommige gevallen (grondbroeders) zouden nestcontroles zelfs een positief effect op het nestsucces hebben omdat grondpredatoren veelal de geur van mensen mijden.

Naast een verhoogde predatiekans zouden nesten ook kunnen mislukken doordat nestcontroles plaatsvinden bij koud en/of nat weer of door felle zon op warme dagen. In uw eigen gedragscode staat aangegeven dat onder dergelijke omstandigheden geen nestcontroles mogen plaatsvinden.

Nestcontroles leiden tot een overtreding van de verbodsbepaling zoals beschreven in artikel 3.1 4e lid van de Wnb (het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen). Tegelijkertijd zal die storing niet van wezenlijke invloed zijn op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. De predatiekansen nemen immers niet meetbaar toe en de kans dat broedgevallen mislukken door ongunstige weersomstandigheden is vrijwel nihil omdat dan geen nestcontroles mogen plaatsvinden. Daarmee zou volgens u de 'vrijstelling' aan de orde kunnen zijn zoals beschreven in artikel 3.1 5e lid van de Wnb: (het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort). Het is wel zo sommige vogelsoorten zodanig kwetsbaar en/of zeldzaam zijn dat onverhoopte verstoring in ieder geval op regionaal niveau zou kunnen leiden tot tijdelijke negatieve gevolgen voor de beoogde veilige staat van instandhouding. Dit speelt bij:

- soorten met kleine populaties die in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren;
- soorten die kwetsbaar zijn indien loopsporen gecreëerd worden (moerasvogels, bodembroeders waaronder weidevogels);
- soorten die heel geconcentreerd broeden (kolonievogels);
- soorten die kwetsbaar kunnen zijn voor verstoring indien nestlocaties de aandacht van derden kunnen trekken.

Beperken van de verstoring:

- Op de website en in de handleiding wordt gestuurd op het beperken van verstoring.
- Waarnemers dienen de passages in de handleiding te kennen die ingaan op het vermijden of beperken van de verstoring, waaronder de 'gedragscode', en daarnaar te handelen. De waarnemers worden in de handleiding ook geattendeerd op de nadere informatie in Ferguson-Lees et al. 2011.
- Doorgeven van mislukte nesten met oorzaak van mislukking stelt Sovon in staat om te beoordelen of negatieve effecten kunnen optreden.
- Contact⁹ met Sovon is nodig als de waarnemer zich wil richten op (ernstig) bedreigde soorten van de Rode Lijst, soorten in of nabij Natura 2000-gebieden waarvoor instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd zijn, of soorten die verstoringen gevoelig zijn. Nadere afspraken of instructies (maatwerkoplossingen) kunnen dan nodig zijn. Bij kustbroedvogels kan bijvoorbeeld worden gedacht aan steekproeftellingen om verstoring te minimaliseren.

• Ringen / CES

Het vangen gaat volgens een vaststaand protocol zodat de vangsten van jaar tot jaar en van plek tot plek vergelijkbaar zijn. De hele werkwijze staat uitgebreid beschreven in de CES-handleiding (van Spanje & Majoor 1992)¹⁰. Door de gestandaardiseerde werkwijze verzamelt Sovon gegevens die Sovon belangrijke informatie geeft over de aantalsontwikkelingen, broedsucces, conditie en

⁹ <https://www.sovon.nl/nl/content/prioritaire-soorten-nestkaartenproject>

¹⁰ <https://www.sovon.nl/nl/content/handleiding-constant-effort-site-ces>

Datum
12.02.2019
Kenmerk
2018/0464358
Pagina
11
Uw brief
Uw kenmerk

overleving van de verschillende vogelsoorten. Daarnaast kan Sovon veranderingen in aankomst van zomervogels (fenologie) in kaart brengen. Het CES levert informatie op die waargenomen aantalsontwikkelingen kan verklaren. Tussen half april en begin augustus wordt eenmaal per tien dagen gevangen. Vogels worden geringd, gemeten (leeftijd, geslacht en conditie worden bepaald), gewogen en losgelaten.

Voor het ringen van vogels in het kader van ringprojecten, waaronder CES, is op 1 oktober 1994 een vergunning in het kader van de Vogelwet 1936 verleend door het Ministerie van LNV¹¹. Deze vergunning heeft geen einddatum en bleef daardoor zijn geldigheid houden bij de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet in 2002. Het overgangsrecht voorziet erin dat bestaande besluiten, vergunningen en ontheffingen van kracht blijven onder de Wnb.

- **Vogel- en zoogdiersterfte**

Dode vogels worden niet verstoord. Meldingen van dode vogels (en zoogdieren) worden geregistreerd. Een deel van de vogelkadavers wordt verzameld voor nader onderzoek. Het hangt af van de staat van het kadaver of onderzoek mogelijk is. Vogels die al langer dan circa 1-2 dagen dood zijn, komen niet in aanmerking voor onderzoek.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

12

Uw brief

In principe is informatie gewenst over alle soorten, met een duidelijk accent op soorten die een verhoogd risico op insleep of verspreiding van aviaire influenza met zich meebrengen. Deze lijst bevat vooral watervogels, en is gepubliceerd in het Beleidsdraaiboek Aviaire Influenza.

Het verzamelen, onder zich houden en transporteren van dode vogels is volgens u strijdig met de verbodsbepalingen van de Wnb, te weten artikel 3.2, 6e lid.

Uw kenmerk

Conclusie

U vraagt ontheffing aan van het verbod voor het onder zich hebben of vervoeren van dode vogels¹². Deze aanvraag is nodig in verband met het onderzoek naar dode vogels.

U vraagt tevens ontheffing aan van het verbod om vogels opzettelijk te storen, omdat u in bepaalde gevallen niet zeker weet dat deze storing geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort¹³. Deze aanvraag is nodig in verband met het onderzoek naar kolonievogels en voor het meetnet nestkaarten.

Relatie met gebiedsbescherming

Verstoring ten gevolge van de door Sovon georganiseerde vogelmonitoring zou de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in theorie negatief kunnen beïnvloeden, en daarmee kunnen conflicteren met het bepaalde van artikel 2.7 Wnb. Indien dat het geval is dan zou een vergunningaanvraag voor deze 'andere handeling' aan de orde zijn, tenzij de monitoring is geregeld in de beheerplannen of tenzij eerder een vergunning is verleend die nog geldig is.

Feitelijk zijn er drie meetnetmethode die een verstorend effect kunnen hebben: Meetnet nestkaarten, monitoring kolonievogels en CES (vaste vangplaatsopstellingen met mistnetten). Het kadaveronderzoek ten behoeve van het beleid op het vlak van aviaire influenza

¹¹ EDO-kenmerk 2018/0519776.

¹² Art. 3.2, zesde lid van de Wnb.

¹³ Art. 3.1, 4^e lid, icm 5^e lid van de Wnb.

leidt tot verboden handelingen (het onder zich hebben van kadavers van beschermde vogelsoorten) maar deze handelingen leiden niet tot verstoring, en kunnen daarmee geen gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. De conclusie is dat alleen de meetnetonderdelen Meetnet nestkaarten, monitoring kolonievogels en CES zouden kunnen leiden tot verstoring in Natura 2000-gebieden, en bijgevolg de instandhoudingsdoelstellingen negatief zouden kunnen beïnvloeden. Niet alle vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling zijn gevoelig voor verstoring ten gevolge van de drie genoemde meetnetonderdelen. Dit kan alleen spelen bij de moerasbroedvogels en kolonievogels, alsmede enkele kwetsbare soorten in het Waddengebied en/of de zuidwestelijke delta (eider, blauwe kiekendief, kluut, bontbekplevier, strandplevier) en enkele overige kwetsbare soorten (wespendif).

Voor de overige gebieden waaronder de Natura 2000-gebieden met instandhoudingsdoelstellingen voor moerasvogels geldt op grond van de voorzorgsmaatregelen die in de handleidingen en monitoringprotocollen zijn opgenomen (geen loopsporen maken in moerasvegetaties, geen kwetsbare moerasvegetaties betreden, zo kort mogelijk verblijf in of bij kolonies) dat negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten. Voor wespendif geldt dat nestmonitoring plaatsvindt door een kleine groep tellers die veel expertise hebben met deze soorten en slechts kort bij het nest verblijven. Er zijn geen aanwijzingen dat nestbezoeken het broedsucces van wespendifen (of andere roofvogelsoorten) negatief beïnvloeden.

Op grond van de naleving van de voorzorgsregels in de handleidingen en monitoringprotocollen is ook uit te sluiten dat de instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogels, overige soorten en habitattypen negatief worden beïnvloed. Kwetsbare vegetaties, kwetsbare vaste verblijfsplaatsen (inclusief slaapplekken van vogels) en kwetsbare vogelconcentraties van nietbroedvogels (hoogwatervluchtplaatsen) worden ontzien.

In 14 Natura 2000-gebieden bevinden zich CES-locaties ofwel vaste vangplaatsopstellingen met mistnetten. In zeven daarvan kan niet worden uitgesloten dat vogelsoorten worden gevangen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd. In één van deze zeven gebieden is de activiteit als bestaand gebruik opgenomen in het beheerplan (Zwarte Meer) en voor één gebied is een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 verleend (Gooi- en Eemmeer). Voor de vijf resterende gebieden geldt dat soorten waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt in de praktijk hooguit incidenteel worden gevangen. In het IJsselmeer (rietzanger), Rijntakken (blauwborst, ijsvogel, oeverzwaluw) en de Groote Peel (blauwborst) bevinden de doelsoorten zich ruim boven de instandhoudingsdoelstelling. In de Veluwerandmeren en Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht zou theoretisch ook de grote karekiet gevangen kunnen worden maar de kans daarop is zeer klein. Indien die gevangen zou worden is de kans ook vrijwel nihil dat deze ten gevolge van het vangen zou overlijden of fysiologische schade zou oplopen.

A1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 4 juli 2018 tot en met 3 juli 2022.

A1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- het aanvraagformulier, van 4 juli 2018;
- notitie: 'bijlage bij de generieke ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming ten behoeve van vogelmonitoring', van 23 januari 2018;
- de vergunning in het kader van de Vogelwet 1936, verleend door het Ministerie van LNV op 1 oktober 1994.

Datum
12.02.2019
Kenmerk
2018/0464358
Pagina
13
Uw brief
Uw kenmerk

A1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 4 juli 2018 ontvangen. Op 23 november 2018 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 23 november 2018¹⁴ ontvangen.

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁵. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A3.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van alle Overijsselse gemeenten gestuurd met het verzoek om advies. Deze gemeenten zijn vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Geen van deze gemeenten heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

A4 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁶ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁷ zijn voor de toetsing relevant.

¹⁴ Ons kenmerk 2018/0519776.

¹⁵ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid.

¹⁶ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁷ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

A4.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7).

A4.2.1 Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur

Met de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hierna: Omgevingsverordening) hebben wij een nadere invulling gegeven aan enkele wettelijke regels. In deze verordening zijn een aantal nationaal beschermd diersoorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Het gaat om soorten die algemeen voorkomen. De betreffende soorten zijn opgenomen in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. De populaties van deze soorten verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deze vrijstellingen zijn aanvullend aan de vrijstellingen via de gedragscodes.

Voor de soorten in de eerder genoemde bijlage geldt een vrijstelling voor het opzettelijk doden of vangen. Dit geldt alleen als dit nodig is in het belang, zoals dit is weergegeven per soort in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. Voor deze soorten is het ook toegestaan om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen, als aan onderstaande voorwaarden zijn voldaan.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

15

Uw brief

Uw kenmerk

Voorwaarden

- De vrijstelling voor de handeling is niet geregeld in een door de minister goedgekeurde gedragscode.
- Er zijn geen andere bevredigende oplossingen om de doelstellingen van de handelingen te bereiken.
- De algemene zorgplicht is in acht genomen. Dat wil zeggen dat het opzettelijk vangen en doden van dieren zoveel mogelijk is voorkomen.

A4.2.2 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

In onze beleidsregel¹⁸ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹⁹ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A4.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Het beleid van het ministerie van Economische Zaken voor jaarrond beschermde nesten heeft Gedeputeerde Staten van Overijssel onverkort overgenomen.

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling²⁰ vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Tijdens het broedseizoen zijn de verbodsbepalingen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

¹⁸ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹⁹ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

²⁰ Art 3.1, eerste, tweede, derde en vierde lid van de Wnb.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Nesten van de sommige vogelsoorten, zoals de roek en de steenuil, zijn jaarrond beschermd. Voor deze soorten geldt dat de specifieke voorwaarden voor de nestplek niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

B TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

B1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling.

B1.1 Toetsing effectbeoordeling en noodzaak van ontheffing van de onderzoeksmethoden

Onderzoeksmethoden die niet leiden tot een overtreding van verbodsbepalingen

Voor het uitvoeren van 12 onderzoeksmethoden verwacht u geen verbodsovertredingen, omdat incidentele, onbedoelde lichte verstoring door u niet beschouwd wordt als verstoring. Per onderzoeksmethode biedt u verschillende documentatie aan voor de waarnemers. Het doel van deze documenten is om er ook voor te zorgen dat Sovon en de waarnemers in het veld er alles aan doet om een eventuele verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. In bijlage 4 van dit besluit is de relevante documentatie beschreven.

Bij de meer gevoelige onderzoeksmethoden werkt u ook met persoonlijke waarnemerscodes. Op deze wijze kunt u na gaan welke personen waar in het veld onderzoek doen, en is het mogelijk om onderling contact te hebben. Volgens ons leidt het tellen van (broedende of rustende) vogels op enige afstand van de nest- of rustlocatie er niet toe dat de betreffende vogels het leefgebied of het nest (met eieren) of de rustplaats permanent verlaten.

De waarnemers, veelal vogelliefhebbers, hebben als doel om betrouwbare vogeltellingen te doen. Het opzettelijk verstoren van de te onderzoeken vogels is niet het doel, en leidt juist tot het niet doen slagen van de onderzoeksopzet waarvoor de betreffende waarnemer in het veld is. Bij verstoring is een koppeling met een "voorwaardelijke opzet" (waarvan sprake is als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedraging schadelijke gevolgen kan hebben voor een dier of een plant). Naar onze mening is er geen sprake van opzettelijke verstoring van vogels, zolang men zich zorgvuldig en met enig bewustzijn, waarbij de zorgplicht in acht genomen wordt, in het veld begeeft. Wij constateren dat opzet tot verstoring niet de intentie is.

Onderzoeksmethoden die mogelijk wel leiden tot een overtreding van verbodsbepalingen

- **Vogelsterfte**

Eén van de onderzoeksmethoden is het verzamelen van dode exemplaren van vogels, in verband met het onderzoek naar vogelsterfte. In verband met het onder zich hebben en vervoeren van

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

16

Uw brief

Uw kenmerk

vogelsoorten is ontheffing nodig²¹. Deze handeling is niet te voorkomen, maar vogels worden niet verstoord bij het verzamelen van dode exemplaren.

Het aantreffen van dode vogels zal niet alleen gedaan worden door de vaste medewerkers van Sovon. Veelal zijn dit de vrijwilligers die voor één van de andere onderzoeksmethoden buiten in het veld aanwezig zijn. Sovon werkt in het kader van vogelsterfte samen met de DWHC. Dode vogels kunnen gemeld worden via Sovon of de DWHC. DWHC verzorgt de logistiek (het ophalen en vervoeren van het dood gevonden exemplaar). De vrijwilliger kan de dode vogel ook van de vindplaats weghalen en op een andere plek aanbieden bij de DWHC. De DWHC kan de vrijwilliger echter ter plekke machtigen, bijvoorbeeld via SMS²². Indien een vrijwilliger in opdracht van SOVON een dode vogel onder zich heeft en vervoerd, dan moet Sovon ervoor zorgen dat die vrijwilliger daartoe door Sovon gemachtigd is. Bijvoorbeeld een (digitale) afschrift van de ontheffing of een SMS bericht van Sovon aan die vrijwilliger. Dit is opgenomen in voorschrift 2.

- **Ringen / CES**

Bij het ringen van vogels moeten vogels gevangen worden. Het vangen van vogels is zonder ontheffing verboden. U heeft voor het verstoren, vangen en ringen van vogels en voor het in gebruik hebben van verboden vangmiddelen (zoals mistnetten) al een geldende ontheffing²³.

- **Kolonievogels en Meetnet nestkaarten**

Bij de overige twee onderzoeksmethode hoeven vogels niet gevangen of vervoerd te worden, en worden ook geen nesten of rustplaatsen beschadigd of vernield. Wel kunnen de te onderzoeken vogelsoorten verstoord worden, omdat nesten of rustplaatsen worden benaderd, waar op dat moment vogels broeden of rusten. Het opzettelijk storen van vogels is niet toegestaan, wanneer deze verstoring een wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van die betreffende vogelsoort.

Bij verstoring is een koppeling met een "voorwaardelijke opzet" (waarvan sprake is als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedraging schadelijke gevolgen kan hebben voor een dier of een plant). Wij constateren dat dergelijke opzet niet aan de orde is. U doet er alles aan om het verstoren van vogels, wanneer zij het kwetsbaarst zijn, zoveel mogelijk te voorkomen. Wij gaan ervan uit dat met de gehanteerde handleidingen en interne gedragscodes voldaan wordt aan de zorgplicht, zoals die in het kader van de Wnb geldt. Bij zeldzame, bedreigde of verstoringsgevoelige soorten zijn extra waarborgingen ingebouwd. In alle gevallen moet eerst contact opgenomen worden met Sovon. Op die manier kunnen naast de bestaande handleidingen en gedragscodes nog aanvullende afspraken en instructies gemaakt worden met de waarnemer, om de eventuele verstoring zoveel als mogelijk te voorkomen of te beperken. Wij zien deze aanvullende afspraken en instructies als een verantwoordelijkheid van Sovon, waarbij steeds weer opnieuw een maatwerkbeoordeling en expert-judgement afweging wordt gedaan. Dit kan ook betekenen dat de gevraagde onderzoeksopzet op een andere wijze uitgevoerd moet worden. Mogelijk heeft u in dat kader wel een vergunning Wnb voor het onderdeel gebiedenbescherming nodig. Voor alle andere vogelsoorten zijn de bestaande handleidingen en gedragscodes voldoende om een eventuele verstoring te voorkomen of te beperken. Door op deze zorgvuldige wijze te handelen, is naar onze mening geen sprake van een verstoring met een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van alle vogelsoorten waar de onderzoeksmethoden zich op richten. Wij willen benadrukken dat de waarnemers een eigen verantwoordelijkheid hebben om zich te houden aan de zorgplicht, wanneer zij zich in het

²¹ Artikel 3.2, zesde lid van de Wnb.

²² <https://www.dwhc.nl/vragen/>

²³ EDO-kenmerk 2018/0519776.

Datum
12.02.2019
Kenmerk
2018/0464358
Pagina
17
Uw brief
Uw kenmerk

onderzoeksgebied bevinden. Sovon biedt hiervoor genoeg handvatten.

Relatie met onderdeel gebiedenbescherming

Het uitvoeren van onderzoek kan binnen de invloedssfeer van een Natura 2000-gebied plaats vinden. Wij zijn ook voor dat onderdeel bevoegd. Het is niet te verwachten dat dergelijk onderzoek effecten heeft op één of meerdere instandhoudingsdoelen van dit gebied. U heeft terecht geen vergunning aangevraagd. De hierboven beschreven zorgvuldige werkwijze houdt u ook aan in Natura-2000 gebieden. Als u denkt dat u in een bepaalde situatie wel een vergunning Wnb nodig heeft kunt u contact met ons opnemen (natuurtelefoon 038 499 76 20).

Conclusie toetsing

Er is ontheffing nodig voor het vervoer en in bezit hebben van dode vogels. Deze ontheffing is nodig vanwege onderzoek naar vogelsterfte. In de volgende paragrafen toetsen wij of de ontheffing op basis van de wet verleend kan worden.

Er is geen ontheffing nodig voor de overige onderzoeksmethoden. De werkwijze van Sovon en de waarnemers leidt niet tot het overtreding van verbodsbepalingen.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

18

Uw brief

Uw kenmerk

B1.2 Alternatieven voor de activiteiten

B1.2.1 Alternatievenafweging in de aanvraag

Via onderzoeken (analyseren van via Sovon aangeboden dode vogels) ontstaat een beeld van de ontwikkeling van dierziekten en de mate waarin die populaties beïnvloeden. Ten aanzien van monitoring van dode vogels geldt dat het beleid ten aanzien van beperking van de verspreiding van aviaire influenza zonder ontheffing ernstig wordt bemoeilijkt. Er kunnen immers geen dode vogels worden verzameld die worden onderzocht op de aanwezigheid van hoog- of laagpathogene aviaire influenza. Er kan niet geanticipeerd worden op ongewenste ontwikkelingen. Voor overige vers dood gevonden vogels geldt dat die niet verzameld kunnen worden om die op de aanwezigheid van dierziekten te onderzoeken. De monitoring richt zich niet op kwetsbare maar op talrijke en wijd verbreide soorten. Vogels worden niet verstoord.

B1.2.2 Toetsing van de alternatievenafweging

Het is voldoende aangetoond dat er geen andere of betere alternatieven mogelijk zijn om de gevolgen voor de natuur te minimaliseren.

Door dode vogels niet te verzamelen kan geen onderzoek gedaan worden naar aviaire influenza, zoals de vogelgriep. Het achterwege laten van het verzamelen van dode vogels, leidt tot het verloren gaan van essentiële informatie over aard en oorzaak van vogelsterfte. Om beleidsvragen op dit gebied te kunnen beantwoorden, is het noodzakelijk dat dode vogels worden verzameld voor onderzoek. Vogels worden niet verstoord bij de verzameling van dode exemplaren.

B1.3 Wettelijk belang van de activiteiten

B1.3.1 Motivatie wettelijk belang in de aanvraag

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid en voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt.

Volksgezondheid

Kadaveronderzoek en overig onderzoek aan aviaire influenza is van belang in relatie tot de volksgezondheid. Sovon verricht monitoring van dode vogels in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en in samenwerking met Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) en Wageningen Bioveterinary Research. Het doel van dit onderzoek is een goed beeld te krijgen van de rol van wilde vogels bij de insleep en verspreiding van aviaire influenza waaronder hoog-pathogene (ten dele ook voor de mens gevaarlijke) vormen van aviaire influenza. Het betreft hoofdzakelijk watervogels.

Onderzoek en onderwijs

De door vrijwillige Sovon-waarnemers aangedragen en door DWHC geanalyseerde vogels verschaffen informatie over de ontwikkeling en verspreiding van dierziekten (anders dan aviaire influenza) voor onderwijs, waaronder opleidingen diergeneeskunde. De missie van het DWHC is het vermeerderen van de kennis over de gezondheid van wilde dieren en het bevorderen van een goed gebruik van deze kennis. Er wordt hierbij gelet op het beleid aangaande de volksgezondheid en de gezondheid van gedomesticeerde en in het wild levende dieren. Tijdens een uitbraak komen vragen boven water die verder reiken dan de vraag aan welke ziekte de dieren zijn doodgegaan (de diagnose). Zo trad in 2017 massale merelsterfte op door het usutuvirus. Een deel van de onderzochte merels bleek een huidontsteking en/of kale plekken te hebben, wat geleid heeft tot gericht verder onderzoek. Indien nodig kunnen maatregelen worden genomen die de verdere spreiding van dierziekten tegengaan.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

19

Uw brief

Uw kenmerk

B1.3.2 Toetsing aan wettelijk belang

Door het verzamelen en analyseren van dode vogels kan onderzoek gedaan worden naar aviaire influenza. Het uitvoeren van dit onderzoek, en de uitkomsten van dit onderzoek, komt ten goede aan de volksgezondheid.

Het verzamelen van dode vogels dient ook andere onderzoeks- en onderwijsdoeleinden. Door informatie over dode vogels kan inzichtelijk gemaakt worden of andere ziekten dan aviaire influenza aan de orde kunnen zijn bij vogelsoorten, en hoe deze ziekten voorkomen of beperkt kunnen worden.

Wij zijn van oordeel dat de wettelijke belangen, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende zijn aangetoond.

B1.4 Beoordeling staat van instandhouding

Het verzamelen van exemplaren van dode vogels leidt niet tot een verslechtering van de huidige staat van instandhouding, omdat die betreffende dieren geen bijdrage meer leveren aan de instandhouding van de populatie.

B1.5 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²⁴ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

²⁴ Wnb, artikel 1.10, derde lid.

B1.6 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen voor het vervoeren en onder zich hebben van dode exemplaren van vogels kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang aanwezig om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

B1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²⁵. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving. De zorgplicht geldt niet alleen voor de medewerkers van Sovon, maar ook voor de vrijwilligers die een bijdrage leveren aan de onderzoeken.

U heeft in de aanvraag geanalyseerd of er sprake is van verstoring van dieren (anders dan vogels) of van vernieling van beschermde planten bij het uitvoeren van het beschreven vogelonderzoek. Uw conclusie is dat verstoring van de in de artikelen 3.5 en 3.10 bedoelde beschermde soorten niet in die mate en opzet kan optreden, dat daarvoor een ontheffing moet worden aangevraagd. Overige soorten, anders dan vogels, zijn dan ook in de aanvraag niet opgenomen.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

20

Uw brief

Uw kenmerk

Uit uw analyse blijkt dat de effecten op overige soorten zeer lokaal, incidenteel en vermijdbaar zijn en goed kunnen worden voorkomen in goed overleg met de terreinbeherende organisaties. Op deze manier wordt een goede invulling gegeven aan de zorgplicht. Sovon geeft voldoende aandacht aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen in de door hen opgestelde gedragscodes en richtlijnen. De vrijwilliger wordt hierop ook gewezen. Omdat bij een verstoring ook een directe koppeling is met de "voorwaardelijke opzet" (waarvan sprake is als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedraging schadelijke gevolgen kan hebben voor een dier of een plant), wordt geconstateerd dat dergelijk opzet hier niet aan de orde is.

²⁵ Art. 1.11, eerste en tweede lid van de Wnb.

C Slotconclusie

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde ontheffing van het verbod om dode vogelsoorten onder zich te hebben en te vervoeren (artikel 3.2, zesde lid Wnb), vanwege het uitvoeren van kadaveronderzoek (vogelsterfte), te verlenen. Om de bescherming van natuurwaarden zo goed mogelijk te borgen zijn aan de ontheffing voorschriften verbonden.

U heeft geen ontheffing nodig van alle overige onderzoeksmethode. Dit zijn:

- Bijzondere Soorten Project;
- Broedvogelmonitoring (BMP);
- Jaarrond tuintelling;
- Kolonievogels;
- Tellingen zeldzame broedvogels;
- Meetnet Agrarische Soorten (MAS);
- Meetnet Urbane Soorten (MUS);
- Midwintertelling;
- Meetnet nestkaarten;
- PTT (Punt-Transect-Tellingen);
- Ringen/CES;
- Slaaplaatstelling;
- Trektellen;
- Vogelatlas/Live atlas;
- Watervogeltelling.

Voor deze onderzoeksmethoden is geen ontheffing nodig, mits Sovon en de betrokken waarnemers zich houden aan de handleidingen, richtlijnen en protocollen waar Sovon in de aanvraag naar verwijst en in dit besluit naar verwezen wordt.

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

21

Uw brief

Uw kenmerk

BIJLAGE 3 – Onderzoeksmethoden en kans op verbodsovertreding

Deelproject	Periode	Soorten	N Soorten v/d Vogelrichtlijn (art. 3.1 Wnb)	N soorten Bern-conventie Bijlage II (art. 3.5 1e lid e.v. Wnb)	N soorten Bonn-Conventie Bijlage I (art. 3.5 1e lid e.v. Wnb)	Verstoring	Overtreding Art. 3.1, 1e lid/Art. 3.5 1e lid Wnb	Overtreding verbodsbepaling Art. 3.1, 2e lid Wnb	Overtreding verbodsbepaling Art. 3.1, 3e lid en Art. 3.5 3e lid Wnb	Overtreding verbodsbepaling Art. 3.1, 4e lid, Art. 3.5 2e lid Wnb	Overtreding verbodsbepaling Art. 3.2, 6e lid en Art. 3.6 2e lid Wnb
Bijzondere Soorten Project	hele jaar	Brv/N-brv	350	165	3	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Broedvogelmonitoring (BMP)	broedseizoen	Brv	200	115	1	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Jaarrond Tuintelling	hele jaar	Brv/N-brv	250	165	3	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Kolonievogels	broedseizoen	Brv	19	8	0	ja	nee	nee	nee	ja	nee
Tellingen zeldzame broedvogels	broedseizoen	Brv	90+	38	1	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Meetnet Agrarische Soorten (MAS)	broedseizoen	Brv	200	115	1	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Meetnet Urbane Soorten (MUS)	broedseizoen	Brv	200	115	1	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Midwintertelling	januari	N-brv	120	35	3	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Meetnet nestkaarten	broedseizoen	Brv	200	115	1	ja	nee	nee	nee	ja	nee
PTT (Punt-Transect-Tellingen)	15 dec. tm 1 jan.	N-brv	160	75	3	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Ringen / CES	hele jaar	Brv/N-brv	350	165	3	ja	ja	nee	nee	ja	nee
Slaapplaatstelling	hele jaar	N-brv	50	8	2	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Trektellen	hele jaar	N-brv	350	165	3	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Vogelatlas/Live atlas	hele jaar	Brv/N-brv	350	165	3	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Vogel- en zoogdiersterfte	hele jaar	Brv/N-brv	350	165	3	nee	nee	nee	nee	nee	ja
Watervogeltelling	september-april	N-brv	120	46	3	nee	nee	nee	nee	nee	nee

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

22

Uw brief

Uw kenmerk

BIJLAGE 4 – Documentatie per onderzoeksmethode

- Bijzondere Soorten Project;
 - Handleiding: Invoer BSP
- Broedvogelmonitoring (BMP);
 - Basishandleiding BMP & kolonievogels
 - Deelhandleiding 1: Autoclustering BMP
 - Deelhandleiding 2: Handmatige registratie en interpretatie BMP
 - Deelhandleiding 3: verschillen oude/nieuwe handleiding
 - Deelhandleiding 4: Avimap digitale veldinvoer
 - Deelhandleiding 5: Tellen grote meeuwenkolonies
 - Oude handleiding: Broedvogels t/m 2016
- Jaarrond tuintelling;
 - <https://www.tuintelling.nl/>
- Kolonievogels;
 - Basishandleiding BMP & kolonievogels
 - Deelhandleiding 5: Tellen grote meeuwenkolonies
 - Handleiding Invoeren kolonievogeltellingen
 - Inventarisatieprotocol: Beperken van verstoring van kolonievogels
- Tellingen zeldzame broedvogels;
- Meetnet Agrarische Soorten (MAS);
 - Handleiding: Avimap voor MAS
 - Handleiding: MAS
- Meetnet Urbane Soorten (MUS);
 - Handleiding: Avimap voor MUS
 - Handleiding: MUS
 - Inventarisatieprotocol: MUS Meetnet Urbane Soorten
- Midwintertelling;
 - Handleiding: Invoer midwintertellingen
 - Handleiding: Watervogel- en Slaapplaatstellingen
- Meetnet nestkaarten;
 - Handleiding: Nestkaart Light
 - Handleiding ringgegevens Digitale Nestkaart
 - Uitgebreide handleiding Nestkaarten
 - Uitleg invoer digitale nestkaart
 - Gedragscode voor de nestzoeker
- PTT (Punt-Transect-Tellingen);
 - Handleiding PTT
- Ringen/CES;
 - Handleiding: Constant Effort Site (CES)
 - Gedragsprotocol CES
- Slaapplaatstelling;
 - Handleiding: Watervogel- en Slaapplaatstellingen
 - Protocol: Telrichtlijnen Slaapplaatstelling
- Trektellen;
 - www.trektellen.nl
- Vogelatlas/Live atlas;
 - www.vogelatlas.nl
- Watervogeltelling.
 - Handleiding voor het gebruik van Avimap bij Watervogeltellingen

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

23

Uw brief

Uw kenmerk

- Handleiding: Watervogel- en Slaapplaatstellingen
- Instructie webinvoer watervogels
- Watervogeltellingen: uitgebreide werkwijze
- Telrichtlijnen Meetnet Watervogels

Overig:

- De soortafhankelijke telrichtlijnen, via <https://www.sovon.nl/nl/content/vogelsoorten>
- <https://www.sovon.nl/nl/content/prioritaire-soorten-nestkaartenproject>

Datum

12.02.2019

Kenmerk

2018/0464358

Pagina

24

Uw brief

Uw kenmerk